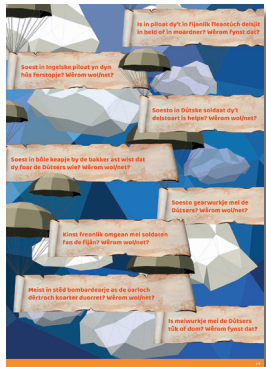

Opdrachtenkaart 2

Luchtoorlog en dagelijks leven – 1941-1942

A. In gesprek

Na de inval zijn de Duitse soldaten hier de baas. De Duitsers stellen zich, op bevel van Hitler, in het begin fatsoenlijk op. Ze doen hun boodschappen in Friese winkels en betalen netjes. Hitler probeert het Friese volk achter zich te krijgen en dat lukt de eerste jaren behoorlijk. Van verzet is weinig te merken in het begin. Op de grond is de strijd eerst voorbij en wordt het redelijk rustig in Fryslân. In de lucht gaat de strijd nog door en omdat een aantal vliegroutes over Fryslân gaat, merken de Friezen daaraan wel dat de oorlog nog niet voorbij is.

Op de gespreksposter die in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box zit, staan vragen om over te praten. Leg de poster plat op de grond. Probeer een muntje of een blokje precies op een vraag te gooien. Lees de vraag en praat erover. Degene die het muntje of blokje gooit, mag eerst antwoord geven. Anderen mogen daarna vragen stellen bij het antwoord. Let op: het gaat niet om goed of fout.

Het gaat om het nadenken en het gesprek. Misschien ben je het niet met elkaar eens. Dat kan en dat mag.

Vragen om te stellen over een antwoord zijn bijvoorbeeld:

- Kun je dat uitleggen? Wat bedoel je met...?
- Waarom denk je dat? Kun je dat aantonen? Kun je een voorbeeld geven?
- Is dat altijd zo? Kan het tegenovergestelde waar zijn? Stel je voor dat... Wat als...?
- Geldt dat dan ook voor...? Betekent dat...?

B. Bij een bron

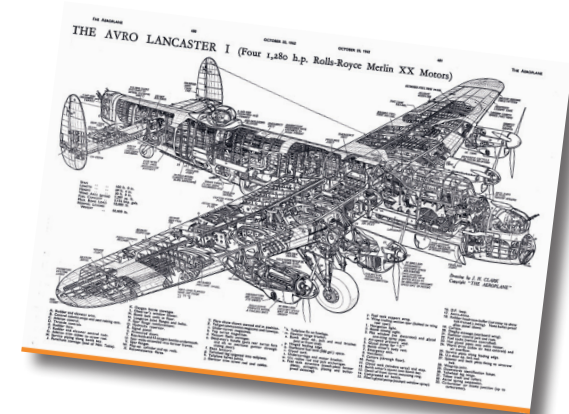
Gevechtsvliegtuigen zagen er in de Tweede Wereldoorlog anders uit dan nu.

Bekijk samen de doorsnede van het Engelse gevechtsvliegtuig. Deze is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en op oarlochyneklasse.frl.

- Hoeveel mensen vlogen er mee in dit gevechtsvliegtuig?
- Hoe groot was zo'n vliegtuig? Kun je dat ook uitmeten, bijvoorbeeld op het schoolplein of sportveld?
- Welke opvallende details zie je op de doorsnede?

Denk ook na over hoe het geweest moet zijn voor een piloot in die tijd.

- Wat vind jij van de veiligheid van de piloten in dit vliegtuig?
- Hoe wist een piloot in de Tweede Wereldoorlog waar hij heen moest vliegen?
- Piloten vlogen vaak in het donker. Wat waren de voor- en nadelen daarvan?
- Zou jij piloot willen zijn in zo'n vliegtuig? Waarom wel of niet?

C. In de omgeving

De vliegroute van Engelse gevechtsvliegtuigen richting Duitsland liep over Fryslân. Het Duitse afweergeschut probeerde de vliegtuigen uit de lucht te schieten, voordat ze met hun bommen in Duitsland waren. Geallieerde vliegtuigen die werden geraakt, stortten neer op het Friese grondgebied. Ook Duitse vliegtuigen stortten in gevechten soms neer in Fryslân.

Op het kaartje op de website luchtoorlogfriesland.nl kun je zien waar in Fryslân vliegtuigen zijn neergestort. Je kunt met de + en de – rechtsonder op het kaartje in- en uitzoomen. Als je op een sterretje klikt, zie je informatie over de crash. Daar kun je ook weer op doorklikken.

Kies een plek die je aanspreekt, bijvoorbeeld omdat die bij jou in de buurt ligt, bij de woonplaats van familie, of om een andere reden.

Doe onderzoek naar de plek die je hebt uitgezocht. Bedenk goede vragen voor je onderzoek. Wat wil je weten? Onderzoeksvragen beginnen vaak met: Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom of Hoe... Probeer op zoveel mogelijk van je vragen een antwoord te vinden. De website luchtoorlogfriesland.nl kan je helpen bij jouw onderzoek.

Voorbeelden van onderzoeksvragen zijn bijvoorbeeld: Wie zaten in het vliegtuig (wie waren de bemanningsleden)? Wat is er gebeurd? Waar kwam het vliegtuig vandaan en waar ging het naartoe? Wanneer is het vliegtuig neergestort? Waarom werd het vliegtuig neergehaald? Waarom daar? Wat is er nu nog van het neergestorte vliegtuig terug te vinden? Hoe is het afgelopen met de bemanningsleden? En misschien heb je zelf nog wel andere vragen.

D. En nu?

In Nederland is nu geen oorlog. Toch zijn er nog een aantal vliegbases in Nederland waar gevlogen wordt met gevechtsvliegtuigen. Een van die bases is in Leeuwarden. Elke dag zijn daar mensen aan het werk.

Probeer een antwoord te vinden op de vragen:

- Wat voor werk is er op een vliegbasis allemaal te doen?
- In welke toestellen vliegen de Nederlandse piloten nu?
- Wat zijn verschillen tussen de vliegtuigen van toen en de straaljagers van nu?
- Als er geen oorlog is, waarom zouden die vliegbases in Nederland dan toch nog open zijn?

Om goed voorbereid te zijn, trainen de piloten elke dag. Ze oefenen de verdediging in de lucht en het aanvallen van doelen op de grond. Dat doen ze meestal boven de Noordzee. Eén keer per jaar wordt een grote internationale oefening gehouden in Leeuwarden: Frisian Flag. In 2025 werd de NAVO-oefening Ramstein Flag gehouden. Aan die internationale oefeningen doen heel veel landen mee met hun toestellen. Praat met elkaar over de vragen:

- Nederland is niet in oorlog. Toch vliegen Nederlandse piloten nog regelmatig in oorlogsgebied. Waarom is dat?
- Waarom is het belangrijk om internationale oefeningen te houden?
- Zou jij op de vliegbasis willen werken? Waarom wel of niet?
- Zou jij piloot willen zijn van een straaljager? Waarom wel of niet?

Op de website van het ministerie van Defensie kun je meer informatie vinden over Nederlandse Luchtmacht: defensie.nl/organisatie/luchtmacht

